



Warszawa, 12-08-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

IX.022.14.2022.AP

Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
Prokurator Generalny
ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 9 sierpnia 2022 roku (DSRiN-II.406.7.2022) przedkładam uwagi do projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie domów dla matki i dziecka w wyznaczonych okręgowych ośrodkach wychowawczych, zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich.

1. Rozporządzenie nie określa w sposób szczegółowy zakresu udzielanych świadczeń medycznych dziecku nieletniej. Zgodnie z art. 14 ust. 1 i 2 opiniowanego rozporządzenia, w przypadku gdy zespół pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zespół diagnostyczno-korekcyjny lub zespół diagnostyczny wydał na piśmie opinię, że względy wychowawcze lub zdrowotne przemawiają przeciwko pobytowi dziecka w domu dla matki i dziecka, dyrektor ośrodka, zakładu lub schroniska zawiadamia o tym sąd opiekuńczy i przesyła opinię. W przypadku gdy lekarz wydał na piśmie opinię, że względy zdrowotne przemawiają przeciwko pobytowi dziecka w domu dla matki i dziecka, dyrektor ośrodka, zakładu lub schroniska zawiadamia o tym sąd opiekuńczy i przesyła opinię.

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Tel. centr. (+48 22) 55 17 700
Infolinia obywatelska 800 676 676
biurorzecznika@brpo.gov.pl
bip.brpo.gov.pl

Nie określono natomiast, w którym momencie po przybyciu dziecko ma zostać zbadane i kto takie badanie ma wykonać oraz w którym momencie lekarz wydaje opinie o przeciwwskazaniach do pobytu dziecka w domu dla matki i dziecka. Projekt rozporządzenia nie zawiera też żadnego terminu (nawet instrukcyjnego) na wykonanie wstępnego badania medycznego dziecka. Dodatkowo nie określono sposobu udzielania świadczeń medycznych przez okres pobytu dziecka nieletniej w domu dla matki i dziecka.

KMPT wielokrotnie podkreślał, że niezależne badanie lekarskie i właściwe dokumentowanie urazów stwierdzonych podczas badania uważane jest przez Podkomitet ds. Zapobiegania Torturom (SPT) i Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT) za podstawową gwarancję prewencji tortur¹. Pozwala bowiem na ujawnienie obrażeń i udokumentowanie ewentualnych śladów przemocy na potrzeby procesu karnego oraz podjęcie skutecznych działań w przypadku stwierdzenia złego traktowania. Badanie lekarskie chroni też personel ośrodka dla nieletnich i funkcjonariuszy innych służb przed bezpodstawnymi zarzutami, w przypadku gdyby np. dziecko nieletniej przybyło do domu matki i dziecka z widocznymi obrażeniami. Stąd, rekomendowane byłoby określenie w rozporządzeniu sposobu udzielania opieki medycznej dziecku nieletniej oraz przeprowadzenia wstępnego badania przy przyjęciu oraz terminu jego wykonania.

2. Rozporządzenie nie określa też kontaktów dziecka w osobami z zewnątrz, np. ojcem dziecka. Kwestia ta jest niezwykle istotna, gdyż małe dziecko, które się rozwija oprócz kontaktu z matką potrzebuje również ojca.

Na gruncie zaproponowanych przepisów nie wiadomo również przykładowo: ile osób mogłoby jednocześnie odwiedzać dziecko, czy w trakcie widzeń można spożywać posiłki i napoje, czy dozwolony jest bezpośredni kontakt, jakie ograniczenia ochronne mogą być stosowane. Brak dokładnej regulacji stwarza ryzyko rozbieżnej praktyki między poszczególnymi domami dla matek i dziecka. Prawodawca powinien rozważyć

¹ Zob. Raporty SPT z wizyt: na Ukrainie (CAT/OP/UKR/1, § 45-48) i (CAT/OP/UKR/3, § 57-61); Peru (CAT/OP/PER/1, § 20); Szwecji (CAT/OP/SWE/1, § 62-64); Drugie Sprawozdanie Ogólne CPT [CPT/Inf (92) 3, § 36-38]; Raport CPT z wizyty w Polsce [CPT/Inf (2014) 21, § 26, 30].

zasadność wprowadzenia w rozporządzeniu wytycznych, które mogą stanowić wskazówki dla dyrektorów placówek, tak aby ujednoczyć praktykę między poszczególnymi domami i zmniejszyć lukę prawną, stwarzającą ryzyko naruszenia praw nieletnich i ich dzieci.

Rekomendowane jest zatem określenie sposobu ustalania kontaktów dziecka z osobami z zewnątrz.

3. Ponadto, rozporządzenie nie określa sposobu postępowania ani organizacji zajęć dla dzieci nieletniej podczas jej pobytu w szkole. Zgodnie z § 1 pkt 2 rozporządzenia, określa ono szczegółowe warunki pobytu w domach dla matki i dziecka. Nie można zatem pominąć organizacji zajęć i czasu dla dziecka w sytuacji, w której nieletnia uczestniczy w zajęciach szkolnych czy warsztatowych. Brak jakiegokolwiek regulacji w tej materii może doprowadzić do zróżnicowanej praktyki postępowania.

Wyrażam nadzieję, że wskazane uwagi zostaną uwzględnione w toku dalszych prac legislacyjnych.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/